גמ' כל שבא בחמין. כל מלות שבא בחמין מע"ם מחזרין ושורין אותו בחמין בשבת ואין בו משום תיקון שהרי נתקן כבר: **מדיחין.** שאין זה גמר מלאכתו אבל לא שורין: **חוץ מדג מלוח ישן או קוליים האיספנין.** דג שקורין טונינ"א: **שהדחתו זהו גמר מלאכתו.** מדקרי ליה גמר מלאכתו ש"מ זהו כישולו ומייב: **והא דתנן.** בפרק חבית טותנין כו' המים: **לונן בחמה.** בשמש: **דשרי.** דאין דרך כישולו בכך ואמה באור לא מיתלפא דליגזר הא אעו הא: **בתולדות האור.** כגון אם הוחם הסודר הזה באור מתחילה: **דאסיר.** דהוי כישול: **תולדות חמה.** שהוחם הסודר בחמה: **אעו תולדות האור.** דמאן דחזי סבר דתולדות האור ניהו: **שמא יטמין כרמץ.** דמאן דחזי סבר מכדי האי לבשולי והאי לבשולי ותרוייהו דרך הטמנה מה לי רמץ מה לי חול ומשום הכי מודה ר' יוסי: **שמא יזיז עפר.** שמא לא יהא שם חול עקור לכל הצורך ואתי לאחזוי עפר הדבוק והוי חופר גומא: **עפר תיחוח.** כלומר תיחוח בעומק דליכא למיחש למזיז: **גג רוחה.** שרחבו אמה: **ואין מגלגלין בכיר רוחה.** דהוא תולדות האור: **ליכא למיגזר.** בגג רוחב אמה לא מטמין ליה: **אלא.** לשמא יזיז עפר ויכסנו כו ליגזר: **לתוך אמה של חמין.** וחמי עבריא לאו תולדות האור ניהו ואפ"ה אסרו להו ומודה בהא ר' יוסי: **דדמיא להטמנה.** שמטמין מים בחמים: **מי סברת מעשה** (ה) **אסיפא קאי.** לסייעתא דחול ואבק ולאחוויי דתולדות אמה כי האי גוונא אסורי לדברי הכל: **ארישא קאי.** אפלוגתא ורבנן הוא דאמרי לה אבל לר' יוסי בה"ג לא מיתסר אלא משום דהני תולדות האור ניהו: **והא מעשה.** דחמי עבריא דתולדות אמה ניהו ודמי לאסיפא דסודרין דליכא למגזר לשמא יזיז ואסרי להו: בטלה

כל (ו) **שבא בחמין מלפני השבת שורין אותו בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין מלפני השבת מדיחין אותו בחמין בשבת חוץ מן המליח ישן וקוליים האיספנין שהרחתן זו היא גמר מלאכתן ש"מ: ולא יפקיענה בסודרין: והא דתנן** (ז) **נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שמור ואת המים היפים ברעים בשביל שיצננו ואת הצונן בחמה בשביל שיחמו לימא רבי יוסי היא ולא רבנן אמר רב נחמן** (א) **בחמה דכ"ע לא פליגי דשרי בתולדות האור כ"ע לא פליגי דאסיר כי פליגי בתולדות החמה מר סבר גזרינן** (ב) **תולדות החמה אטו תולדות האור ומר סבר לא גזרינן: ולא יטמיננה בחול: וליפלוג נמי ר' יוסי בהא רבה אמר גזרה שמא יטמין ברמץ רב יוסף אמר מפני שמזיז עפר ממקומו מאי בינייהו איכא בינייהו עפר תיחוח מיתיבי רשב"ג אומר מגלגלין ביצה על גבי גג רותח ואין מגלגלין ביצה על גבי סיד רותח בשלמא למאן דאמר גזרה שמא יטמין ברמץ ליכא למיגזר אלא למאן דאמר מפני שמזיז עפר ממקומו ליגזר סתם גג לית ביה עפר ת"ש מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין וכו' בשלמא למאן דאמר גזרה שמא יטמין ברמץ היינו דדמיא להטמנה אלא למאן דאמר מפני שמזיז עפר ממקומו מאי איכא למימר מי סברת מעשה טבריא אסיפא קאי ארישא קאי לא יפקיענה בסודרין ור' יוסי מתיר והכי קאמרי ליה רבנן לר' יוסי הא מעשה דאנשי טבריא דתולדות חמה הוא ואסרי להו רבנן אמר להו ההוא תולדות אור הוא** (ח) **דחלפי אפיתחא דגיהנם אמר רב חסדא ממעשה**

להטמין מבעוד יום בדבר המוסיף הבל גזירה שמא יטמין ברמץ (א) ושמא יחתה ולר"י גרלה דמה שהיו מתערבין זוגן בחמין לא הוה דמי להטמנה וליכא למילף מינה דליכא למימר דאסרי להו מפני שמבשל המים לוגנין וגרלה לו דסילון לא היה מתערב בחמין כי היה מוקף מחילות מכל לד והיו מתחממין המים לוגנים שבסילון מחמת חמי טבריא ולא היו רוחלות בחמי טבריא עצמן לפי שריחן רע והשתא דמיא להטמנה שמים לוגנין היו נטמנין בתוך החמין להתחמם:

כל שבא בחמין מלפני השבת. פירוש שנתבשל לגמרי כדמפרש לקמן בפרק חבית (דף קמה:) כגון תרגגולת דרבי אבא שורין אותו בחמין אפילו בכלי ראשון וכל שלא בא כו' מדיחין אותו לפירוש רש"י דמפרש דעירוי בכלי שני אתי שפיר הבא דאין שורין אותו בכלי ראשון אבל מדיחין אותו מכלי ראשון דרך עירוי אבל לפר"ת דמפרש דעירוי הוי בכלי ראשון ע"כ מדיחין אותו מכלי שני קאמר ומ"כ מאי איריא מדיחין אפילו שורין נמי ואומר ר"י דאפילו בכלי שני אין שורין דהואיל דהמיס ממין מיחזי כמבשל ואע"ג דתנן לקמן (דף מב:) אבל נותן לתוך הקערה או לתוך התחמי היינו דוקא מבלין שהן עשויין למתק את הקדירה ולא מיחזי כמבשל מ"מ ה"ה שורין אותו כיון דאייתי בכלי שני והא דנקט מדיחין לאשמעינן דאפילו הדחה הויא גמר מלאכה במלח הישן וקוליים האיספנין: **שמא** יטמין ברמץ. אבל הפקעת סודרין לא גזרו אטו שמא יטמין ברמץ דסודרין לא דמו לרמץ ואטו סודרין שנתחממו באור לא בעי ר' יוסי למיגזר דאין דרך לחממן כל כך שלא יהיו נשרפין: **מפני** שמזיז **עפר** ממקומו. פי' בקונטרס מתוך שלא יהיה לו חול עקור כל הצורך לכסות אתי לאחזוי עפר הדבוק והוי חופר גומא וקשה לריב"א דהא ליכא איסורא דאורייתא בחופר גומא ואינו צריך להטמין בדבר המוסיף הבל וגזרה שמא יטמין ברמץ לא הוה מיפקי מינה דליכא למימר דאסרי להו מפני שמבשל המים לוגנין ונראה לו דסילון לא היה מתערב בחמין כי היה מוקף מחילות מכל לד והיו מתחממין המים לוגנים שבסילון מחמת חמי טבריא ולא היו רוחלות בחמי טבריא עצמן לפי שריחן רע והשתא דמיא להטמנה שמים לוגנין היו נטמנין בתוך החמין להתחמם:

איכא בינייהו **עפר תיחוח.** פירש בקונטרס דבעפר תיחוח לא שייכא גומא והא דמשמע בגילה (שם) דבעפר תיחוח נמי שייך גומא צריך לומר לפי' דהתם איירי שיש מעט עפר תיחוח וסכינו קרקע קשה דכשמסיר עפר תיחוח תשאר הגומא קיימת אבל הכא כשיש עפר תיחוח הרבה כשיעשה גומא אינה מתקיימת כי דופני הגומא יפלו ולא יוכלו להתקיים לפי שאין הקרקע קשה: **ואין** מגלגלין ביצה (ט) גבי סיד רותח. קשה אדמפליג בין תולדות חמה לתולדות האור לפלוג בתולדות חמה גופייהו בין גג רותח לסיד רותח אבל בתולדות חמה גופייהו לא מצי למיפלג אלא בין דרך הטמנה לשלא כדרך הטמנה דבחול נמי אם אינו מטמינו בו אלא מגלגלו על גביו אדרי: **אלא** (מ"ר שמא יזיז וכו'. ופ"ת לרב יוסף אטו מי לית ליה גזירה שמא יטמין ברמץ והא מהאי טעמא אסרינן להטמין בדבר המוסיף הבל ויש לומר דמבעוד יום ליכא למיגזר שמא יטמין ברמץ ושמא יחתה אבל הכא לא שייך למיגזר דאטו לי אסרינן לבשל בחמי חמה בימות דילמא אתי לבשל בחמי אור בשבת ופ"ת הא אסרינן משחשיכה להטמין אף כשאין מוסיף הבל גזירה שמא ירתיח ויש לומר דהני מילי בדבר המבושל ליכא למיחש שמא ירתיח אבל בישול גמור כי הכא לא טעו אינשי אטו תולדות חמה:

ממעשה

ג א ב ממי' פ"ע מהל' שבת הלכה ג ופכ"ב הלכה ט קמג (לאין סה טיש"ע ת"ח סימן שיח סעיף ג:

לעזי רש"י

טונינ"א. טונה.

תוס' ישנים

א) וכיו"ט נמי אסרי שמא יתחה דלקי ביו"ט אסור לחתות לעורך המלה:
ב) ואין נראה כ"כ קושיא דלא מיסיגן שמא יתפוך כמעשיה אלא מחל דיקא מיסיגן ובאפיין לו כל הצורך יחסר לו מעט:

רבינו חננאל

בענין מליח ישן וקוליים האיספנין שהדחתן היא גמר מלאכתן. הלא יפקיענה בסודרין. ור' יוסי מתיר. ואיקמה רב נחמן (בחמה כ"ע לא פליגי דשרי בתולדות האור כולי עלמא לא פליגי (דשרי) [דאסור]. כי פליגי בתולדות חמה. ת"ק סבר גזרינן תולדות חמה אטו תולדות אור. ור' יוסי סבר לא גזרינן. ואמרו ליה רבנן לרבי יוסי והא מעשה שעשו אנשי טבריא תולדות חמה הוא ואסרי להו רבנן לאנשי טבריא. אע"ג דדחתי ר' יוסי ואמר תולדות אור הן, קי"ל כת"ק. אמר רב חסדא

מסורת הש"ס

(ה) לקמן קמה:, ב) סס קמי:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה מי סברת מעשה טבריא אסיפא:

גליון הש"ס

גמ' א ההלפי אפיתחא דגיהנם. עיין תוס' דף ח ע"ל תוס' ד"ה כחמי טבריא:

מוסף רש"י

כל שבא בחמין. כלומר שנתבשל (לקמן קמה:). שורין אותו בחמין בשבת. כדי שיצא נימות (שם). וכל שלא בא בחמין מלפני השבת. כגון כשר יבש שאוכלין אותו חי על ידי הדחק (שם). מדיחין אותו. ולא תמרינן הכי כישולים, אבל לא שורין (שם). חוץ מן המליח ישן. דג מלוח של שנה שעברה (שם). וקוליים האיספנין. שם דג שאוכלין אותו מחמת מלחו על ידי הדחה בחמין, ואעפ"כ אפילו הדחה נמי לא, שהי נמר מלאכתן והוי כישול (שם). נותנין תבשיל לתוך הבור. שלא בו מים (לקמן קמו:). בשביל שיהא שמור. שלא יפרית מחמת החום (שם). ואת המים היפים ברעים בשביל שיצננו. כלי מלא מים יפים לתוך מקום מים רעים להטמנה שיצננו ולא יחמו (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com